

‘Ieder van ons kent wel iemand zoals Yasmeeen’

interview

Weinig mensen werden zo geraakt door de dood van de 25-jarige Pakistaanse vrouw Yasmeeen Dad uit Rotterdam als Shirin Musa. Terwijl de directeur van Femmes for Freedom haar niet eens kende. ‘Dit had mij ook kunnen overkomen.’

TEKST MARJOLEIN GROENENDIJK

Z e brak toen ze het nieuws hoorde. ‘O nee, o nee...’, fluisterde Shirin Musa (37). Tien minuten stond ze zichzelf toe om hard te huilen. Daarna moest ze aan de slag. Het bericht was dat het lichaam van de 25-jarige Yasmeeen, een Rotterdamse van Pakistaanse afkomst, was gevonden in Drenthe. Ze was begraven in een bos. Musa, ook geboren Pakistaanse, had na de verdwijning van de vrouw om aandacht voor de zaak gevraagd. ‘Ik was benaderd door haar nicht’, vertelt Musa, die losjes een hoofddoek om haar gezicht heeft gedrapeerd. ‘Zodoende leerde ik haar omgeving kennen, haar directe familieleden en de omstandigheden waarin ze heeft geleefd. Er zijn heel veel parallellen met mijn eigen leven en dat van mijn dierbaren. Yasmeeen leefde in een gedwongen isolement, ze werd door haar schoonfamilie als huisslavin gebruikt. Ze kreeg naar verluidt amper te eten, ik ook niet toen ik in Pakistan mijn schoonouders bezocht.’

Dacht u: dit had ik kunnen zijn?

‘Toen ik op mijn 23ste trouwde met mijn man, ook een Pakistaan, deed ik dat uit vrije wil. Maar vanaf de eerste dag van ons huwelijk veranderde hij. Het was vooral emotionele terreur, maar hij duwde me vaak zo hard dat ik ongelukkig viel. Ik heb meerdere hersenschuddingen gehad en had vaak kneuzingen en blauwe plekken. Waarom ik niet bij hem wegging? Je wordt murw gemaakt. Het gebeurt beetje bij beetje. Het zijn druppels. Op een dag vroeg hij: wat doet de politie hier met een stoffelijk overschot? Doodsbang was ik. Ik ben naar de notaris gegaan om mijn testament op te maken. Toen hij zijn verblijfsvergunning kreeg, is hij bij me weggegaan. Daar was het hem kennelijk om te doen geweest al die tijd. Het is mijn redding geweest. Ik had zelf nooit de moed kunnen opbrengen om bij hem weg te gaan. De zaak van Yasmeeen kwam wat dat betreft heel dichtbij.’

Waarom was het voor Yasmeeen zo moeilijk om hulp te zoeken?

‘Ze heeft wel hulp gezocht: ze is naar de politie gegaan. Maar de familie oefende druk op haar uit: ga terug naar je man. Ze was getrouwd met haar neef. Als ze zou scheiden van hem, zou ze ook met haar familie breken. Die zei: je hebt twee kinderen, ga terug, misschien komt er verbetering. Dat ze naar de politie is gegaan, is haar niet in dank afgenomen. Vanaf dat moment is haar situatie verergerd.’

U was zeer kritisch over het optreden van de politie.

‘Ik weet niet wat er is besproken, maar je moet als politie doorvragen naar de familieverhoudingen en de geweldsincidenten. Ik vermoed dat Yasmeeen iets heeft gezegd als: help me, mij wordt onrecht aangedaan. In de Pakistaanse cultuur draaien we er vaak omheen. Het zou beter zijn als er iemand bij zat die de taal begrijpt. Yasmeeen sprak geen Nederlands en tolken in de Pakistaanse taal zijn vaak mannen. Je moet zo iemand een veilig gevoel geven, tijd nemen. Haar dood had voorkomen kunnen worden als er meer kennis was, meer sensitiviteit. Dit soort vrouwen kent de infrastructuur niet. In plaats van hen door te verwijzen, moeten ze bij de hand worden gepakt.’

Uw stichting zet zich in voor verborgen vrouwen als Yasmeeen. Hoe groot is het probleem?

‘Ik heb geen idee van de omvang, maar iedereen binnen de Pakistaanse gemeenschap kent wel iemand die verdwenen is, vermoord is of in situaties zoals die van Yasmeeen leeft.’

Wat maakt dat voor Yasmeeen de anders zo gesloten Pakistaanse gemeenschap ineens de straat opging?

‘Ze is doodgegaan, het is aan het licht gekomen. Veel meiden zijn stilletjes verdwenen en waren zogenaamd niet kuis omdat ze een vriendje hadden bijvoorbeeld. Yasmeeen was

‘Haar dood had voorkomen kunnen worden’

van onbesproken gedrag. Haar kwetsbaarheid - ze had geen broer en geen vader om haar te beschermen - raakt alle mensen, óók de mannen. De generatie van nu is ook mondiger. Ik denk ook dat de aandacht van de media ertoe heeft bijgedragen.’

Geweld

Het is niet alleen een probleem van de Pakistaanse gemeenschap in Nederland, zegt Musa - het is een probleem van migranten uit alle Oosterse culturen. ‘Wat er aan ten grondslag ligt? De diepgewortelde pre-islamitische cultuur van voor de tijd van de profeet Mohammed, waarin vrouwen onmenselijk behandeld werden. Er is sindsdien veel verbeterd, maar het geweld tegen vrouwen is er nog steeds. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de schoonmoeder. ‘De hemel ligt onder de voeten van je moeder’ zegt de Hadith, een verzameling van aan de profeet toegeschreven uitspraken. Jongens worden als prinsjes opgevoed met het plichtsbef: als ik alles doe wat mijn moeder zegt, dan ga ik naar het paradijs. Het is een kwestie van interpretatie. Het mooiste wat God geschapen heeft, dat is de mens. Een mensenleven heb je te eren. Je ziet dat schoonmoeders die heel ongelukkig zijn geweest, later onbewust zoiets hebben van: oké, nu ben ik schoonmoeder en is het mijn beurt. Ze zijn niet in staat het patroon te doorbreken. Huiselijk geweld komt in alle gemeenschappen voor. Maar het collectief denken maakt het moeilijker om eruit te komen.’

